Kehely

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám:	59.2058
Alkotó:	Saler, Johann David (1665 - 1724) Saler, Josef Ignaz (1697 - 1764)
Készítés ideje:	1720 - 1730
Készítés helye:	Augsburg
Jelzés:	talpperemén beütött városjegy az 1719-1730 közötti időszakból (Seling 194) és Johann David Saler mesterjegye (Seling 1877)
Anyag:	aranyozott ezüst
Technika:	cizellált; poncolt; trébelt
Méretek:	magasság: 26,5 cm szájátmérő: 9,85 cm talpátmérő: 16,6 cm

A Passió jeleneteivel díszített kehely hatkaréjos talpának alsó peremét poncolt sorminta díszíti; magas boltozatú felső részét trébelt, volutás szalagminta tagolja, amely a talpboltozat cikkelyein kétféle változatban megjelenő kartusokat formáz. A trébelt ornamensek csak enyhén emelkednek ki a poncolt alapból. A díszkeretekben egységenként egy-egy ovális medalion, illetve egy-egy poncolt pikkelymintával borított, középen apró, trébelt virágrozettát magában foglaló mező váltakozik. A három medalionban a keresztvitel, a keresztrefeszítés és a feltámadás aprólékosan kidolgozott jelenete látható. A rozettás gallér fölött, többszörös balusztergyűrűt formázó átvezető tagozatok között elhelyezkedő öntött, három oldalú díszváza idomú nóduszt szalagdíszes, volutás ornamensek tagolják, amelyek három, szárnyas angyalfejjel és virágrozettával díszített egységet fognak közre. A kuppa kehelykosarat imitáló alsó részét hangsúlyos, kagylós gyűrűpárkány és szalagfonatos pártázat zárja le; felső része sima, szájpereme enyhén kifelé hajlik. Az alsó rész felületdísze a talpboltozat ornamentikáját ismétli. Oldalain három pikkelydíszes-rozettás mezőt magában foglaló szalagkartus és három, díszkeret nélküli medalion váltakozik, amelyekben az olajfák hegyén imádkozó Krisztus, az ostorozás és a töviskoronázás jelenete tűnik fel. A figurális kompozíciók megmunkálásában a kétféle technikát a fokozottabb térhatás érdekében kombináló törekvés figyelhető meg. Az előképek igen változatosak: míg az ostorozás és a töviskoronázás kompozíciója egyértelműen késő gótikus mintalapokat követ (a figuratípusokat is változatlan formában átvéve), az olajfák hegyén játszódó jelenet a 17. századi itáliai példákhoz igazodik, és Carlo Maratti vagy Francesco Trevisani műveit idézi, nem csupán a figurák beállítása, hanem a modellálás, illetve a légköri jelenségek ötvöstechnikai eszközökkel való érzékeltetése tekintetében is.

A talp peremén beütött augsburgi városjegy látható az 1719 és 1730 közötti időszakból (vö. Seling 194 és Seling 2007, 47: N. 1530), Johann David Saler mesterjegye mellett („IDS”, háromkaréjos keretben; lásd Seling 1877), amelyet az adott időszakban idősebb fia, az 1727-ben mesterré avatott Josef Ignaz Saler is használt.

A tárgyat 1936-37-ben a Magyar Nemzeti Múzeum adta át az Iparművészeti Múzeumnak.

Ecsedy Anna

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

Irodalom

- Szerk.: Szilágyi András, Péter Márta: *Barokk és rokokó. Az európai iparművészet stíluskorszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1990. - 48: kat. sz. 1.14. (Ács Piroska)
- a kiállítást rendezte: Ács Piroska: *Augsburgi barokk ötvösmunkák*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1984. - 4: kat. sz. 32; 25. kép

